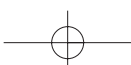
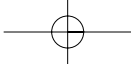

Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Σχολικό έτος 2003-2004

Υπεύθυνος φορέα: **Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος**
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Γ' Κ.Π.Σ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους)

Ενέργεια 2.2.1.: *«Αναμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκπαιδευτικού υλικού στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση»*

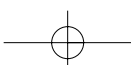
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.γ.: *«Πειραματικά Προγράμματα Εκπαίδευσης»*

Τίτλος Έργου: *«Διεύρυνση της Ευέλικτης Ζώνης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση»*

Επιστημονικός υπεύθυνος έργου: **Γεώργιος Ν. Σκαλιάπας**
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ISBN: 960-407-166-1

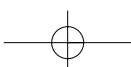
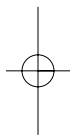
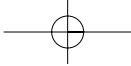
Παραγωγή: Χρωμοτύπ Θεσσαλονίκης α.ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος του Προέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Εισαγωγικό σημείωμα	7
4/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ «Η ζωή στο παρελθόν»	11
6ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑΣ «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαιότητα και σήμερα»	20
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΙΒΩΤΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ «Διατροφή-Υγεία»	23
3ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ «Χειμώνας»	33
3/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΚΛΗΘΡΟΥ «Τα νερά του τόπου μας - Το ποτάμι»	37
2/ΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΟΙΛΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ «Ένα μωράκι γεννήθηκε»	48
3ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΕΡΒΙΩΝ «Το ψωμί στη ζωή μας. Τρόπος παρασκευής»	55
7ο 2/ ΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ «Τα χρήματα»	62
8ου ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ «Εργαστήριο πλαστικής τέχνης»	68
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΛΥΚΑΡΠΗΣ «Τα έθιμα του Δωδεκαήμερου των Χριστουγέννων στην Πολυκάρπη»	79
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ «Η οικοτεχνία της γούνας»	82
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΝΑΡΡΑΧΗΣ - ΕΜΠΟΡΙΟΥ «Στα μονοπάτια του Μουρικίου»	85

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Υπ.Ε.Π.Θ., μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με την εφαρμογή και την αξιολόγηση του καινοτόμου προγράμματος «Ευέλικτη Ζώνη» (Ε.Ζ.) σε σχολικές μονάδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, επιδιώκει την υιοθέτηση από τους εκπαιδευτικούς εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης. Σκοπός του προγράμματος είναι η σύνδεση της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή που θα συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

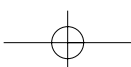
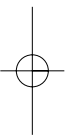
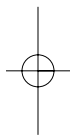
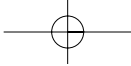
Το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης βασίζεται στην αναδιάρθρωση του σχολικού χρόνου, ώστε να διατίθενται τουλάχιστον δύο ώρες από το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου για τη μελέτη θεμάτων, που παρουσιάζουν γενικότερο ενδιαφέρον, με διαδικασίες συλλογικής διερεύνησης. Παράλληλα η Ε.Ζ. δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των καινοτομιών που εισάγουν το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο σημερινό σχολείο.

Στο πλαίσιο της δημοσιοποίησης-διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος, πραγματοποιείται η παρούσα έκδοση, στην οποία δημοσιεύονται σχέδια εργασίας που εκπονήθηκαν από μαθητές/τριες σε συνεργασία με τους δασκάλους/ες τους κατά τη διάρκεια υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος. Η επιλογή του υλικού πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τους κατά τόπους σχολικούς συμβούλους, με τα μέλη των Τοπικών Επιτροπών Στήριξης και το μέλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που ήταν υπεύθυνο στην αντίστοιχη διοικητική περιφέρεια. Το περιεχόμενο του περιοδικού αποτελεί ένα πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό, που θεωρούμε ότι μπορεί να δώσει αφορμή για ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών και από άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Θα επιθυμούσαμε, τέλος, να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας σε όλους τους συντελεστές.

**Ο Πρόεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Εκπόνηση και σύνθεση 'Περιοδικού' με περιεχόμενο σχέδια εργασίας του προγράμματος της 'Ευέλικτης Ζώνης'.

Με τη συνεργασία των Σχολικών Συμβούλων της Περιφέρειας Εκπαίδευσης Δυτικής Μακεδονίας πραγματοποιήσαμε προγραμματισμένη και οργανωμένη ενημέρωση στις Σχολικές Μονάδες. Ενημερώσαμε τους εκπαιδευτικούς της Περιφέρειάς μας για τις αρχές, τους στόχους, το περιεχόμενο, τη λειτουργία και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του προγράμματος της «Ευέλικτης Ζώνης».

Κατά τις επιμορφωτικές συναντήσεις αναπτύχθηκε ένας θετικός και ουσιαστικός διάλογος για το καινοτόμο πρόγραμμα της «Ευέλικτης Ζώνης». Εκφράστηκαν προβληματισμοί, διατυπώθηκαν επιφυλάξεις και δισταγμοί. Με τις παρεμβάσεις μας περιορίσαμε όλους αυτούς τους ανασταλτικούς παράγοντες, δημιουργήσαμε ένα θετικό κλίμα και μία διάθεση αποδοχής για το νέο πρόγραμμα. Αρκετοί συνάδελφοι δέχτηκαν την καινούρια πρόκληση να αναμετρηθούν με το καινούριο πρόγραμμα. Πιο δεκτικοί οι εκπαιδευτικοί της υπαίθρου και σχεδόν αρνητικοί των πρωτευουσών των Νομών. Οι διαμορφωμένες νοοτροπίες της συνήθειας και της επανάληψης δε μεταβάλλονται εύκολα. Η μεταβολή στη δουλειά μας δε γίνεται εύκολα αποδεκτή.

Παρόλα αυτά, αξίζει να επιμείνουμε. Κατά το τρέχον Σχολικό Έτος 2003-04 ο αριθμός των Σχολικών Μονάδων της 'Ευέλικτης Ζώνης' σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σχεδόν τριπλασιάστηκε σε σύγκριση με το παρελθόν έτος. Ενδεικτικός είναι ο παρακάτω πίνακας:

NOMOS	ΔΗΜΟΤΙΚΑ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ
Κοζάνης	30	14
Φλώρινας	10	12
Καστοριάς	18	7
Γρεβενών	9	2
ΣΥΝΟΛΟ	67	35

Κατά τη διάρκεια εξέλιξης του προγράμματος οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί, με την καθοδήγηση των Σχολικών Συμβούλων, εκπόνησαν **Σχέδια Εργασίας** με ενδιαφέρουσα θεματολογία. Από αυτά μας υποβλήθηκαν σημαντικά και σε ικανοποιητικό αριθμό. Επιλέξαμε, όσα ανταποκρίνονταν σε ορισμένες προδιαγραφές: ενδιαφέρον, έκταση σχεδίου. Λυπούμαστε, διότι αφήσαμε εκτός της προτεινόμενης ύλης του 'Περιοδικού' σημαντικές εργασίες συναδέλφων εκπαιδευτικών. Κά-

ποιες από αυτές θα μπορούσαν να αποτελέσουν αυτοτελείς εκδόσεις.

Από την εφαρμογή και εξέλιξη του καινοτόμου προγράμματος της **Ευέλικτης Ζώνης** προκύπτει όχι μόνο η επιτυχία του αλλά οι θετικές επιδράσεις στο σύνολο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Απελευθερώνονται η παιδαγωγική και η διδακτική προσέγγιση της σχολικής γνώσης. Ο δάσκαλος και οι μαθητές επαναρρυθμίζουν τις σχέσεις τους και τη λειτουργία τους. Μέσα στις συνεργατικές διερευνητικές και μαθησιακές μεθόδους εργασίας αποκτούν αυτοπεποίθηση, αναζητούν την ικανοποίηση των νέων περιεργειών της σύγχρονης γνώσης. Το σχολείο γίνεται κέντρο ζωής και ελευθερίας· ελευθερία και δημιουργία για το μαθητή και για το δάσκαλο.

Αυτά τα στοιχεία αναδεικνύονται από τις εργασίες των μαθητών, όταν τα προσέξει κανείς με ενδιαφέρον και αγάπη. Σε αυτή την κατεύθυνση ελπίζουμε ότι θα συμβάλει και η θεματολογία του **Περιοδικού**.

Κλείνοντας το σύντομο αυτό προλόγισμα, επιθυμώ να ευχαριστήσω θερμά τον Περιφερειακό Διευθυντή κ. Νέστορα Καραγιάννη για την άψογη συνεργασία, το έμπρακτο ενδιαφέρον του για την επιτυχία των εκπαιδευτικών καινοτομιών εν γένει και την πλήρη εμπιστοσύνη στο πρόσωπό μου στην ανάληψη των ποικίλων πρωτοβουλιών, προκειμένου να επιτύχουμε στο έργο της επιστημονικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης. Τέλος ευχαριστώ ειλικρινά τους συναδέλφους Σχολικούς Συμβούλους και τους εκπαιδευτικούς για την πρόθυμη ανταπόκρισή στην πρόταση συνεργασίας.

Ο Προϊστάμενος
Επιστημονικής & Παιδαγωγικής Καθοδήγησης

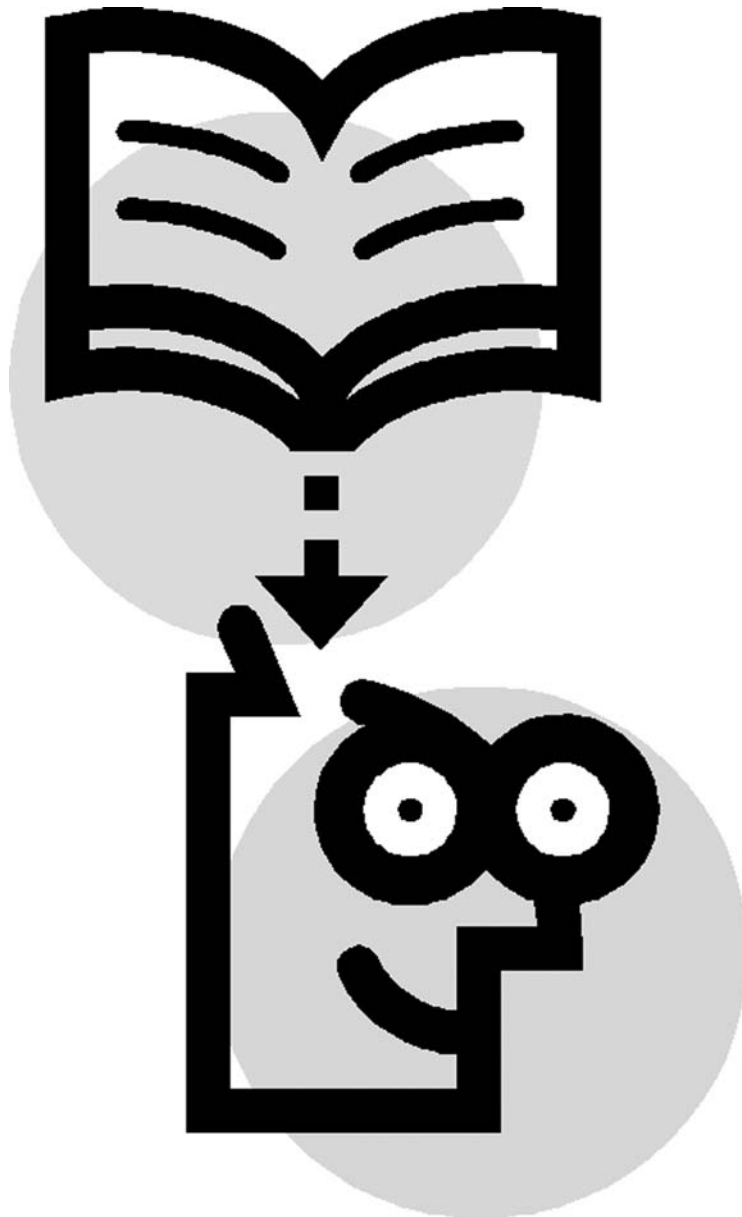
Ιωάννης Μπάκανος
Σχολικός Σύμβουλος

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

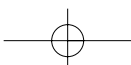
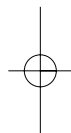
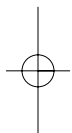
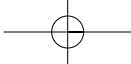
**ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ & ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ Α/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΥΕΛΙΚΤΗΣ ΖΩΝΗΣ

ΣΧΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

KOZANH 2004

ΘΕΜΑ: «Η ζωή στο παρελθόν»**4/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ****Σχολική Σύμβουλος:** Ζηγούρη Έλενα**Υπεύθυνοι υλοποίησης προγράμματος:***Καραμανίδης Βασίλειος, Δ/ντής**Κοσμά Παναγιώτα, δασκάλα**Παπαβασιλείου Χρήστος, δάσκαλος, Πιτούλη Γιάννα, δασκάλα,**ΜΑ Θεατροπαιδαγωγικής-Εφαρμοσμένο Δράμα***Εισαγωγή**

Ο χώρος της εκπαίδευσης είναι χώρος που υπόκειται σε πλήθος αλλαγών. Αλλαγές συνεχείς και ποικίλες, οι οποίες διαχέονται σ' όλες τις καταστάσεις του χρόνου (παρελθόν-παρόν- μέλλον). Η εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί πεδίο εμπλοκής πολλαπλών φορέων, καθώς και έναν τομέα που θα μπορούσε να νοηθεί ως σταυροδρόμι συνάντησης ιδεών, θεωριών και μελετών της παιδαγωγικής επιστήμης. Σε αυτό, λοιπόν, το σταυροδρόμι συναντάμε το σύγχρονο πολυπολιτισμικό σχολείο, το οποίο εφαρμόζει μεθοδολογικές προσεγγίσεις με στόχο την ανάπτυξη και διδακτική αντιμετώπιση του προφορικού και γραπτού λόγου, καθώς και την καλλιέργεια των δεξιοτήτων κριτικής σκέψης, στοιχεία τα οποία δομούν την ολοκληρωμένη προσωπικότητα του μαθητή.

Ο παιδαγωγικός και μεθοδολογικός σχεδιασμός βασίζεται στις βιωματικές- επικοινωνιακές-ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας. Το διαδικαστικό μοντέλο και η ανακαλυπτική-εποικοδομητική μάθηση πραγματοποιείται μέσα από ομαδικές εργασίες, οι οποίες βοηθούν τους μαθητές να πειραματίζονται, να ερευνούν, να ανακαλύπτουν και να καταλήγουν σε διαπιστώσεις, οι οποίες αξιολογούνται απ' όλους τους μαθητές των τάξεων. Οι μαθητές ανακαλύπτουν τη γνώση χωρίς να τους δοθεί έτοιμο και εύπεπτο υλικό προς χρήση, ενώ ο δάσκαλος γίνεται αρωγός, συνεργάτης και εμπυχωτής στη διαδικασία της μάθησης.

Τα τρία χρόνια εφαρμογής της διαθεματικής προσέγγισης στο σχολείο μας έγιναν ο καθοδηγητής στην προσπάθεια μας να αφυπνίσουμε ψυχές ικανές να αυτοκαθορίζουν την τύχη τους, να δημιουργούν και να αντιστέκονται σε όποιες διαθέσεις επιβολής ιδεών και αρχών που πρόκειται να συναντήσουν στη ζωή τους.

Στόχοι του προγράμματος

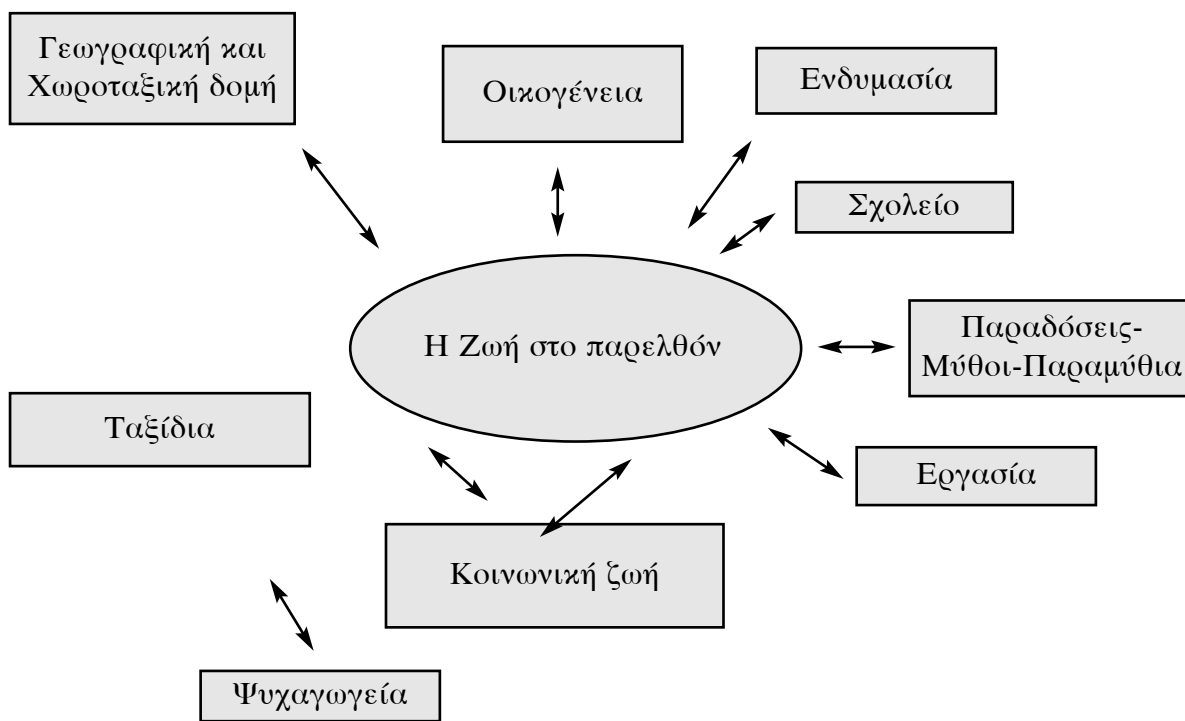
Βασικός σκοπός: • Να γνωρίσουν οι μαθητές τη ζωή του τόπου τους κατά το παρελθόν.

Επιμέρους στόχοι: • Να γίνει γνωριμία με το φυσικό τοπικό περιβάλλον.
• Να γνωρίσουν ήθη, έθιμα, παραδόσεις και την ιστορία των προγενέστερων χρόνων έτσι ώστε αυτά να γίνουν αφετηρία

και εφόδια για την υπόλοιπη ζωή τους.

- Να ασκηθούν στη συλλογή υλικού μέσω έρευνας και στη χρησιμοποίηση- επεξεργασία πληροφοριών με δημιουργικό τρόπο σε διαθεματικό επίπεδο.
- Να συγκρίνουν τη ζωή κατά το παρελθόν με τη ζωή σήμερα.
- Να χρησιμοποιούν σειρά θεατρικών τεχνικών τόσο για να εκφραστούν όσο και για να στηρίξουν την παρουσίαση δραστηριοτήτων.

Ερευνητικά Πεδία

Σχεδιασμός- Οργάνωση δραστηριοτήτων

Συμφωνήθηκε, έπειτα από σχετική συζήτηση με τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, όλες οι τάξεις να διεκπεραιώσουν ένα ενιαίο θέμα. Η συγκεκριμένη θεματική ενότητα προέκυψε ύστερα από εκτενή διάλογο των εκπαιδευτικών με τους μαθητές, με κριτήριο τα ενδιαφέροντα των μαθητών, την επικαιρότητα του θέματος και την προσβασιμότητα σε πηγές άντλησης υλικού.

Αφού επιλέξαμε το θέμα, έγινε ο χωρισμός των ομάδων εργασίας, όπως περιγράφεται παρακάτω:

- Α'-Β' τάξεις: δυο ομάδες εργασίας
- Γ'-Δ' τάξεις: τρεις ομάδες εργασίας
- Ε'-ΣΤ' τάξεις: τρεις ομάδες εργασίας

Το σύνολο των διδακτικών ωρών υλοποίησης του project φτάνει τις 56 ώρες (Οκτώβριος- Ιούνιος)

Οι παρουσιάσεις των αποτελεσμάτων των επιμέρους δραστηριοτήτων των ομάδων εργασίας πραγματοποιούνταν κατά τη διάρκεια προσχεδιασμένων συλλογικών συναντήσεων του σχολείου. Επισημαίνεται ότι το project ενισχύθηκε από τεχνικές της εφαρμοσμένης δραματικής τέχνης στο χώρο της εκπαίδευσης.

Διαθεματικές διασυνδέσεις

Η έρευνα για τον τρόπο ζωής στο παρεθλόν εμπλέκει όλα τα σχολικά γνωστικά αντικείμενα, με συνέπεια να πραγματοποιηθούν διαθεματικές διασυνδέσεις με πολλές ακαδημαϊκές περιοχές της γνώσης, οι οποίες δομούν το σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα. Συγκεκριμένα:

Γλώσσα: το μάθημα μάθημα της γλώσσας βρίσκεται στο επίκεντρο, καθώς η υλοποίηση του project εξυπηρετεί τους αντικειμενικούς σκοπούς που αυτό θέτει. Διαβάστηκαν κείμενα, αποσπάσματα από βιβλία και ποιήματα που αναφέρονται στην περιοχή και στη ζωή στο παρεθλόν (Στα βουνά της Αλβανίας, Γ. Μπεράτης. Η πολιτεία της λίμνης. Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, *Η γιδούλα μας* Αθ. Παπαχαρίσης *Στο χωριό*, Β. Δασκαλάκης, *Οι βόλοι*, Πηνελόπη Δέλτα, *Ανθολόγιο*, κ.α.).

Μαθηματικά: Αξιοποιήθηκαν τα στοιχεία τα οποία προέκυψαν από την υλοποίηση των δραστηριοτήτων. Από τη μαθηματική επεξεργασία προέκυψαν νέα στοιχεία τα οποία βοήθησαν τους μαθητές να κάνουν συγκρίσεις και να βγάλουν χρήσιμα συμπεράσματα. Ειδικότερα:

- Επιλύθηκαν προβλήματα τεσσάρων πράξεων μέσα στα πλαίσια δραστηριοτήτων που σχετίζονται με οικονομικό προϋπολογισμό.
- Οι μαθητές σχεδίασαν χάρτες με τη χρήση κλίμακας.

Αξιοποιήθηκαν επιπλέον οι παρακάτω θεματικές ενότητες των σχολικών εγχειριδίων:

- Εμείς και ο Κόσμος:
Ο Τόπος που Ζούμε, (Α΄- Β΄ Τάξη), *Από τα παλιά στα σημερινά* (Γ΄- Δ΄ Τάξεις) *Η Ζωή στην Περιοχή της Κοινότητας*
- Γεωγραφία (Ε΄- ΣΤ΄ Τάξεις), *Γνωρίζω την Ελλάδα*, *Γεωγραφία*, *Ο Χάρτης*, *ένα εργαλείο για τη μελέτη του κόσμου*
- Ερευνώ το φυσικό κόσμο: *Φυτά -Ζώα-Προστατεύω το περιβάλλον-Δύναμη -Πίεση* (ο τροχός, ο μοχλός, η τροχαλία)
- Ιστορία: εξετάσαμε την ιστορία της περιοχής κατά τη Βυζαντινή περίοδο καθώς και στους απελευθερωτικούς αγώνες.
- Θρησκευτικά: *Αναφερθήκαμε στις γιορτές του Πάσχα και Χριστουγέννων καθώς και στα μυστήρια της βάπτισης και του γάμου.*
- Φυσική αγωγή: *παίξαμε παιχνίδια του χθες*

Αισθητική Αγωγή

- *Θέατρο*: αναβίωση τοπικών ιστοριών του παρελθόντος
- *Εικαστικά*: κατασκευές- ζωγραφική με θέμα το «χθες»
- *Μουσική*: ακούμε, χορεύουμε, τραγουδάμε μελωδίες από το παρελθόν

Στάδια του προγράμματος

1. ΑΦΟΡΜΗΣΗ
2. ΕΡΕΥΝΑ
3. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΥΛΙΚΟΥ
4. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ
5. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Υλοποίηση

Επισημαίνεται ότι πρόκειται για ένα project που βρίσκεται σε εξέλιξη. Τα στάδια 1-3 έχουν υλοποιηθεί ενώ τα στάδια 4-6 βρίσκονται σε εξέλιξη.

Αφόρμηση

Ένας τοπικός χάρτης έγινε το ερέθισμα μιας διαδρομής στο χώρο που μας περιβάλλει. Ζητήθηκε από τα παιδιά να γίνει «ανάγνωση» και παρουσίαση του χάρτη εστιάζοντας σε σημεία ιδιαίτερου φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Στη συνέχεια, τα παιδιά με βοήθ το πακέτο του Αρκτούρου «Διαδρομές στο Γράμμο» σχεδίασαν ομαδικά πλάνα διαδρομών στο γεωγραφικό χώρο. Κλείσαμε με τον προγραμματισμό μιας σύντομης διαδρομής κατά τη διάρκεια εξέλιξης του project.

Η ερευνητική προσέγγιση του χώρου έθεσε και τον προβληματισμό για την αλλαγή του στο χρόνο και διατυπώθηκε ο παρακάτω προβληματισμός:

Σε τι διαφέρει το παρόν από το παρελθόν; Για να το βρούμε ξεκινάμε το ταξίδι στο χρόνο για να ανακαλύψουμε τον τρόπο ζωής της τοπικής κοινωνίας στο... κάποτε!

Έρευνα

Η αρχική προσέγγιση της έρευνας έγινε μέσω του διαδικτύου. Σε ομαδική εργασία με τις τάξεις δουλέψαμε στις μηχανές αναζήτησης με τη λέξη κλειδί: *Νεστόριο*.

Από τα αποτελέσματα αναζήτησης οι παρακάτω ιστοσελίδες παρουσίασαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την έρευνα μας:

www.kastoria.gr, www.riverparty.gr, www.athinorama.gr, www.arctouros.gr

Δραστηριότητες:

Εικόνες 1 και 2:
Ψάχνοντας στο διαδίκτυο

- Οι ομάδες εργασίας προχώρησαν στην ομαδοποίηση των αποτελεσμάτων της διαδικτυακής τους έρευνας
- Παρουσίαση των ομαδοποιημένων πληροφοριών από τις ομάδες εργασίες με τη μορφή 'ντοκιμαντέρ'.

Εικόνες 3 και 4: *Δοκιμή για το ντοκιμαντέρ*

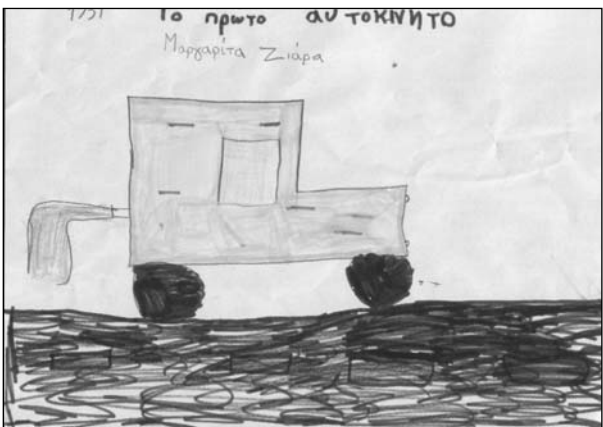
- Εφαρμογή της θεατρικής τεχνικής «Μοντάζ» στο φωτογραφικό υλικό του αρχείου 'Από το χοροδιδασκαλείο στο «River Party».

Εικόνα 5: *Τεχνική μοντάζ - Παγωμένη εικόνα*

«Η αντίδραση των κατοίκων του Νεστορίου στη θέα του πρώτου αυτοκινήτου»

- Μια έκθεση ζωγραφικής εμπνευσμένη από τη ζωή τότε.

Εικόνα 6: Λεπτομέρεια από την έκθεση «Το πρώτο αυτοκίνητο».

- Παιχνίδι ρόλων: η προοπτική μιας μεγάλης βιομηχανικής επένδυσης στην περιοχή προκαλεί εντάσεις καθώς το ενδεχόμενο της οικονομικής ανάκαμψης σε βάρος της οικολογικής ισορροπίας προκαλεί διαμάχες.

Εικόνα 7: Η στιγμή διαπραγμάτευσης της αγοροπωλησίας αγροτικής περιοχής με τον βιομηχανικό αντιπρόσωπο.

- Παιχνίδι Ρόλων: επίθεση αρκούδας σε κατοικημένη περιοχή προκαλεί διαμάχες με οικολογικές οργανώσεις.
- Εφαρμογή της θεατρικής τεχνικής ‘Πακέτο Εξερεύνησης’.
- Δημιουργία διαφημιστικής αφίσας για το River Party.
- Οικονομικός σχεδιασμός για τη λειτουργία περιπτέρου με είδη λαϊκής τέχνης στο χώρο του River Party.
- Στη συνέχεια, το ακόλουθο φύλλο εργασίας διανεμήθηκε σε όλες τις τάξεις προκειμένου να δράσει επικουρικά στην έρευνα των μαθητών.

Φύλλο εργασίας

Ψάχνω και καταγράφω ιστορίες που μας αποκαλύπτουν λεπτομέρειες από τη ζωή στο παρελθόν

Μπορώ να ρωτήσω για

- Συνήθειες της οικογένειας

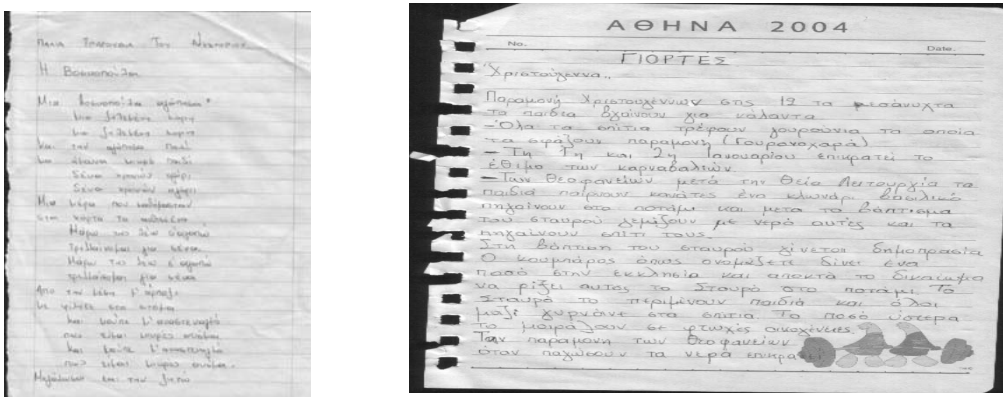
- Ενδυμασία
- Σχολείο
- Η ζωή στη γειτονιά
- Εργασία
- Ψυχαγωγία -Διασκέδαση
- Ταξίδια
- Μύθοι
- Παραμύθια

Επίσης ψάχνω:

- Βιβλία που αναφέρονται στην ιστορία του τόπου μου
- Παλιά βιβλία και φωτογραφίες
- Παραδοσιακή μουσική
- Παλιά αντικείμενα

Επεξεργασία υλικού

Το υλικό που συγκεντρώθηκε στο προηγούμενο στάδιο έγινε αντικείμενο επεξεργασίας. Οι ομάδες εργασίας οργάνωσαν τις πληροφορίες και τους έδωσαν τη μορφή ομαδικής εργασίας. Στη συνέχεια οι τάξεις συγκεντρώθηκαν και προχώρησαν στην παρουσίαση των στοιχείων που συγκέντρωσαν.

Εικόνα 8: Απόσπασμα από το αυθεντικό υλικό των παιδιών

Εικόνα 9: Η επεξεργασία του υλικού.

Εικόνα 10: Η παρουσίαση των στοιχείων.

Έκφραση - Δημιουργία

Κάποιες από τις ιστορίες που έφεραν οι μαθητές παρουσίασαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και επιλέχθηκαν για να αποτελέσουν τη βάση αναβίωσης τους, μέσω της δημιουργίας δρώμενων. Οι θεματικές ενότητες που επιλέχθηκαν για δραματοποίηση-προσομοίωση είναι εικόνες από:

Σχολείο-οικογένεια- γειτονιά- παιχνίδια- εργασία- διασκέδαση- ταξίδι- ξενιτιά- προξενιό- γάμος.

Παρουσίαση

Στο τελικό αυτό στάδιο οι μαθητές παρουσιάζουν το αποτέλεσμα της δουλειάς τους.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση αποφασίστηκε να γίνει τόσο σε ενδοσχολικό όσο και σε διασχολικό επίπεδο. Σε ενδοσχολικό επίπεδο η αξιολόγηση θα πραγματοποιηθεί σε συνάντηση όλων των ομάδων εργασίας του σχολείου, όπου το project θα παρουσιαστεί συνολικά και θα αξιολογηθεί από τους μαθητές με παρατήρηση και διάλογο για να επισημανθούν οι ιδιαίτερες δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν, καθώς και οι τυχόν παραλήψεις. Στο διασχολικό επίπεδο θα πραγματοποιηθεί ημερίδα με τη συμμετοχή γονέων, σχολικών συμβούλων και υπευθύνων των προαιρετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, κατά την οποία η ομάδα υλοποίησης θα παρουσιάσει ολοκληρωμένο το πρόγραμμα της ευέλικτης ζώνης, καθώς και το υλικό το οποίο προέκυψε από τις δραστηριότητες. Στη συνέχεια, θα ζητηθεί από τους παρευρισκόμενους να αξιολογήσουν το πρόγραμμα με τη χρήση ερωτηματολογίου και θα ζητηθούν προτάσεις για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του προγράμματος.

Βιβλιογραφία

Boal, A. (2000) *Theatre of the Oppressed*, London: Pluto Press.

Frey, K. (1986). *Η Μέθοδος Project. Μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο*. Θεσσαλονίκη, Κυριακίδης.

Katz, L.G. & Chard, S.D. (1988). *Engaging Children's Minds: The Project Approach*. New Jersey: Ablex Publishing Corporation.

Redington, C. (1983) *Can Theatre Teach?*, Oxford: Pergamon Press.

Sanders, J. R. (1992). *Evaluating School Programs. An Educator's Guide*. Newbury Park, CA: Corwin Press.

Somers, J. (1994) *Drama in the Curriculum*, London: Cassell Educational Limited.

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών, Αρ. Φύλλου 1376, τεύχος Β' 18/10/2001, Αθήνα: ΥΠΕΠΘ-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Εκπαίδευση και Θέατρο, περιοδική έκδοση για τη προώθηση του θεάτρου, του εκπαιδευτικού δράματος και των άλλων παραστατικών τεχνών στην εκπαίδευση, 1^ο 2^ο 3^ο 4^ο τεύχη, Αθήνα: Δίκτυο Θέατρο στην εκπαίδευση

Πρακτικά 2^{ης} Διεθνούς Συνδιάσκεψης για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (2002)

Το θέατρο στην εκπαίδευση: μορφή τέχνης και εργαλείο μάθησης, Αθήνα: Μεταίχμιο

Πρακτικά 3^{ης} Διεθνούς Συνδιάσκεψης για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (2003)

Χτίζοντας γέφυρες, Αθήνα: Μεταίχμιο

Χρυσαφίδης, Κ. (1996). *Βιωματική - Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.

ΘΕΜΑ: «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαιότητα και σήμερα»**6ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑΣ**Εκπαιδευτικός υλοποίησης: *Βαρδανίκα Σταυρούλα*

Τάξη Γ΄

Σχέδιο εργασίας**1η Φάση:**

- 1) **Γνωστικά αντικείμενα:** η Γλώσσα, η Ιστορία, η Γεωγραφία, η Φυσική Αγωγή, η Αισθητική Αγωγή, η Μελέτη Περιβάλλοντος.
- 2) **Επιλογή του θέματος:** Με την αρχή της σχολικής χρονιάς ζήτησα από τους μαθητές να σκεφτούν θέματα που τους ενδιαφέρουν και που θα μπορούσαμε να τα δουλέψουμε στην Ε.Ζ. Σε επόμενη συνάντησή μας μερικοί μαθητές πρότειναν τους Ολυμπιακούς Αγώνες επηρεασμένοι από την επικαιρότητα. Η πρότασή τους ενθουσίασε και καταλήξαμε να είναι οι Ο.Α. το θέμα μας.
- 3) **Προσδιορισμός θέματος και ορίων του:** Μετά την απόφαση για το θέμα είχαμε έναν καταιγισμό ιδεών απ' όλους τους μαθητές. Στον πίνακα δημιουργήσαμε μια «αράχνη» για να καταγράψουμε τις ιδέες για την επεξεργασία του θέματος. Αυτή χρησιμοποιήθηκε ως σημείο αναφοράς και προσδιόρισε το θέμα ως εξής:

A) Οι Αγώνες στην αρχαιότητα

- Ίδρυση - Μύθοι
- Τόπος
- Διεξαγωγή (αναλυτικά το πρόγραμμα των αγώνων των 5 ημερών)
- Ιστορίες αρχαίων Ολυμπιονικών

B) Η αναβίωση

- Η ιδέα της αναβίωσης - Πιερ Ντε Κουπερτέν
- Ο Δ. Βικέλας, ο Γ. Αβέρωφ και άλλοι που συνέβαλαν στην αναβίωση
- Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αθήνα το 1896
- Σπύρος Λούης, ο πρώτος Ολυμπιονίκης

Γ) Οι σύγχρονοι Ο.Α. - Αθήνα 2004

- Η Αθήνα σήμερα
- Οι αγώνες σήμερα, το πρόγραμμα και τα αγωνίσματα
- Οι μασκότε των αγώνων
- Η αφή της φλόγας και η λαμπαδηδρομία

- 4) **Καθορισμός των στόχων:** Βασικός στόχος κάθε σχεδίου εργασίας είναι να δοθεί στα παιδιά η δυνατότητα να αναλάβουν πρωτοβουλίες και ρόλους που θα τα

οδηγήσουν στην ανακάλυψη της γνώσης (Bruner) και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας αρμονικής προσωπικότητας και των δεξιοτήτων τους. Αυτό θα γίνει μέσα από διαδικασίες διερευνητικής και βιωματικής μάθησης.

Ειδικότεροι στόχοι

- Να γνωρίσουν τους Ο.Α. της αρχαιότητας και να τους συγκρίνουν με τους σύγχρονους.
- Να κατανοήσουν το πραγματικό μήνυμα των Ο.Α., τη σημασία της ευγενούς άμιλλας και του ολυμπιακού ιδεώδους, τον ειρηνικό χαρακτήρα των Ο.Α. και τη σημασία της Ολυμπιακής εκεχειρίας.
- Να γνωρίσουν τις ιστορίες ηρώων - Ολυμπιονικών.
- Να συνεργαστούν και να εξασκηθούν στις διαδικασίες ακρόασης, ομιλίας, συζήτησης.
- Να καλλιεργήσουν την κριτική δημιουργική σκέψη.
- Να μάθουν να αξιολογούν και να αξιολογούν τις διάφορες πηγές πληροφοριών.

5) Σχεδιασμός - Χρονοδιάγραμμα: Γίνεται καταμερισμός εργασιών σε ομάδες μαθητών. Καθορίζονται διαλείμματα ενημέρωσης όπου συζητούνται τα βήματα που έχει κάνει κάθε ομάδα. Αλληλοενημερώνονται οι ομάδες και επισημαίνονται τα προβλήματα.

Το θέμα θα καλύψει όλη τη σχολική χρονιά. Συγκεκριμένα:

1η Φάση : 1 τρίωρο

2η Φάση : 6 τρίωρα

3η Φάση : 12 τρίωρα

4η Φάση : 4 τρίωρα

5η Φάση : 4 τρίωρο

6) Καθορισμός ομάδων : Ο καθορισμός των ομάδων ήταν μια αυθόρμητη ενέργεια των μαθητών (Είναι η δεύτερη χρονιά που δουλεύουν ομαδικά). Σχηματίστηκαν 5 τετραμελείς ανομοιογενείς ομάδες. Κάθε ομάδα έχει έναν «υπεύθυνο», ένα «γραμματέα» και ένα όνομα σχετικό με το θέμα.

2η Φάση:

1) Εξοικείωση των μαθητών με τη μεθοδολογία

Για να ξεπεραστούν τα τυχόν προβλήματα στην ομαδοσυνεργατική εργασία θα εργάζονται οι μαθητές ομαδικά και στα υπόλοιπα μαθήματα. Θα λύσουν ομαδικά προβλήματα αριθμητικής, γλωσσικές ασκήσεις, θα ζωγραφίσουν, θα κατασκευάσουν και έτσι θα διαπιστώσουν πως ο ένας καλύπτει τις αδυναμίες του άλλου. Φτάνουν έτσι γρηγορότερα στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Από την αρχή θα τεθούν όροι, όπως να μη μιλούν όλοι μαζί, να παίρνουν όλοι το λόγο με τη σειρά, να γίνονται καλοί ακροατές, να γίνονται σεβαστές όλες οι γνώμες και να μην απορρίπτονται εξ' αρχής χωρίς κριτική.

2) Αναζήτηση πληροφοριών

Οι μαθητές θα συλλέξουν πληροφορίες από κάθε πρόσφορη πηγή, όπως δημοτική και σχολική βιβλιοθήκη, διαδίκτυο, ημερήσιο τύπο, βιβλιοπωλεία, γυμναστές.

3) Υλικό - Πηγές - Εξοπλισμός

- Φωτογραφίες από βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες
- Βιντεοταινίες
- CD - ROM
- Αντίγραφα αγγείων ή αγαλμάτων
- Συνεντεύξεις από ειδικούς

3η Φάση:**1) Πραγματοποίηση της εργασίας - Ταξινόμηση και ανάλυση πληροφοριών**

Κάθε ομάδα με την ενεργή συμμετοχή όλων των μελών της συνθέτει και επεξεργάζεται το συγκεντρωμένο υλικό. Συντάσσει ένα κείμενο που έχει την αποδοχή όλων των μελών της ομάδας.

2) Παρουσίαση πληροφοριών

Η ομάδα που ολοκληρώνει το έργο της παρουσιάζει τις πληροφορίες στην τάξη με όποιο τρόπο επιθυμεί. Έτσι μπορεί να ετοιμάσει μια έκθεση με φωτογραφίες και ένα πληροφοριακό φυλλάδιο, να δημιουργήσει μια ενημερωτική αφίσα με ζωγραφική κολάζ, να γράψει κείμενα κ.ά.

4η Φάση:**Αξιολόγηση συνθετικής εργασίας**

Ο δάσκαλος με ένα δικό του ερωτηματολόγιο που θα απευθύνεται σ' όλους τους μαθητές, θα δει το κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι στόχοι που έθεσε.

Οι μαθητές θα εκφράσουν τα συναισθήματα και τις εντυπώσεις τους, τις παρατηρήσεις και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν και θα κάνουν την αυτοκριτική τους.

5η Φάση:**1) Υλοποίηση - Τελική εργασία**

Αφού γίνει η παρουσίαση της εργασίας της κάθε ομάδας, θα γίνει η συρραφή των επιμέρους εργασιών και θα συνταχθεί ένα κείμενο. Θα γράψουν δικές τους φανταστικές ιστορίες με φανταστικούς ήρωες.

2) Αξιοποίηση - Διάχυση

- Εκτύπωση της εργασίας
- Παρουσίαση παράστασης στην καλοκαιρινή αποχαιρετιστήρια γιορτή με θέμα παρμένο από τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

ΘΕΜΑ: «Διατροφή - Υγεία»**ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΙΒΩΤΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ****Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Κωτίτσα Αλεξία****Σχολικός σύμβουλος: Νάστος Γεώργιος****Τάξεις Γ' - Δ'****Σχέδιο Εργασίας****Θεωρητική προσέγγιση**

Τα Ελληνόπουλα είναι από τα πιο παχύσαρκα παιδιά στην Ευρώπη και από τα πιο ευάλωτα στον κίνδυνο ανάπτυξης, ασθενειών μελλοντικά.

Όπως συμπεραίνει η πρώτη πανελλαδική επιδημιολογική έρευνα για την παιδική παχυσαρκία, 10% των παιδιών στη χώρα μας έχουν πρόβλημα παχυσαρκίας και άλλα τόσα είναι υπέρβαρα.

Την έρευνα πραγματοποίησε η Ελληνική Ιατρική Εταιρία Παχυσαρκίας (Ε.Ι.Ε.Π.), με τη συμμετοχή 18.045 παιδιών ηλικίας 1-12 χρόνων απ' όλη τη χώρα.

Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι μεγαλώνει μια νέα γενιά Ελληνόπουλων, η «γενιά των φαστ - φουντ», που τρέφεται στα εστιατόρια ταχείας εξυπηρέτησης. Δεν είναι πια λίγα τα μικρά παιδιά που όλο και συχνότερα επισκέπτονται τα φαστ-φουντ και ξοδεύουν σ' αυτά περισσότερο απ' το 50% του χαρτζιλικιού τους. Γι' αυτό και από τα μενού των αλυσίδων δεν λείπουν και τα παιδικά γεύματα, που συνοδεύονται από διάφορα δώρα.

Παρατηρήσαμε ότι οι μαθητές του σχολείου μας δεν είναι σε θέση να αντιληφθούν τη σπουδαιότητα της σωστής διατροφής. Τα προβλήματα που παρατηρούνται είναι τα εξής:

- Τα παιδιά δεν τρώνε πρωινό στο σπίτι.
- Θεωρούν ντροπή να πάρουν κολατσιό από το σπίτι. Προτιμούν να καταναλώνουν τυποποιημένα προϊόντα, όπως γαριδάκια, πατατάκια, σοκολάτες κ.ά.
- Δεν περιλαμβάνει η διατροφή τους φρούτα και λαχανικά. Προτιμούν τα ζαχαρούχα ροφήματα με γεύση φρούτου, παρά το φυσικό χυμό φρούτων.
- Αφιερώνουν πολλές απ' τις ελεύθερες ώρες τους στην τηλεόραση και όχι στη σωματική άσκηση (απαραίτητη για την καλή φυσική τους κατάσταση).
- Υπάρχουν παιδιά που προσπαθούν να αδυνατίσουν περισσότερο απ' ό,τι πρέ-

πει, έχοντας ως πρότυπο τα αδύνατα «μοντέλα» της τηλεόρασης.

- Παρασύρονται απ' τον καταναλωτικό τρόπο ζωής και τις διαφημίσεις και αγοράζουν πολλά προϊόντα χωρίς θρεπτική αξία.

Η επιλογή του θέματος «Διατροφή και Υγεία», σχετίζεται με τον εντοπισμό των παραπάνω προβλημάτων και το έντονο ενδιαφέρον των μαθητών να πάρουν πληροφορίες για τα προϊόντα, τα οποία καταναλώνουν καθημερινά.

Το σχέδιο εργασίας ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των παιδιών όλων των τάξεων του δημοτικού σχολείου. Προτείνουμε δραστηριότητες προσαρμοσμένες στις ανάγκες κάθε τάξης.

Οι διδακτικές ενέργειες που θα ακολουθήσουν πραγματοποιήθηκαν στις Γ' και Δ' τάξεις του 3/θέσιου Δημοτικού Σχολείου Κιβωτού Γρεβενών.

Διάρκεια: 9 ώρες και επιπλέον τις επισκέψεις σε χώρους παρασκευής τροφίμων.

Στο τέλος της χρονιάς θα παρουσιαστεί το μουσικό θεατρικό έργο (σχετικό με το θέμα Διατροφή - Υγεία).

Χώρος: Το σχέδιο εφαρμόστηκε στη σχολική αίθουσα, στην αυλή του σχολείου και απαραίτητως στους χώρους παρασκευής τροφίμων, τους οποίους επισκεφτήκαμε (π.χ. τη βιοτεχνία παραδοσιακών υμαρικών).

Χρόνος:

- Η ώρα της Ευέλικτης Ζώνης.
- Οποιαδήποτε ώρα του σχολικού προγράμματος στην οποία εμπλέκονται γνωστικά αντικείμενα σχετικά με το θέμα.

Υλικά - Πηγές:

1. Εικόνες και κείμενα βιβλίων σχετικά με τη Διατροφή.
2. Μουσικά cd's, Cd - Rom, βιντεοταινίες.
3. Αποκόμματα από εφημερίδες και περιοδικά, με θέματα και εικόνες σχετικές με τη διατροφή.
4. Μαρκαδόροι, ξυλομπογιές, χαρτόνια κ.ά.
5. Συσκευασίες από διάφορα τυποποιημένα προϊόντα.
6. Στολές για το θεατρικό παιχνίδι.
7. Ειδικοί - φορείς.

Μέθοδος: Μαθητοκεντρική - Ομαδοσυνεργατική - Διαθεματική.

ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕ ΆΛΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:

Γλώσσα: Εύρεση λαϊκών παροιμιών. Με τη διαπραγμάτευση του παραπάνω θέματος τα παιδιά ασκούνται επίσης στο γραπτό και προφορικό λόγο.

Εμείς και ο κόσμος: Αξιοποίηση των μαθημάτων και των εικόνων που αναφέρονται στη διατροφή.

Μαθηματικά: Μέτρηση του βάρους τους (κιλά - γραμμάρια). Υπολογισμός του συνολικού αριθμού των θερμίδων που καταναλώνουν κάθε μέρα και σύγκριση του αριθμού αυτού, με τον αριθμό των θερμίδων που πρέπει να καταναλώνουν καθημερινά.

Γεωγραφία: Αναφερόμενοι στη «Μεσογειακή Διατροφή», τα παιδιά εντοπίζουν στο χάρτη τη Μεσόγειο θάλασσα και τις Μεσογειακές χώρες. Επιπλέον οι μαθητές μαθαίνουν για τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ύπαρξη αφθονίας ή στην έλλειψη αγαθών και στις προϋποθέσεις καλλιέργειας της γης σε διαφορετικές χώρες.

Ιστορία: Μελέτη της ιστορικής εξέλιξης της διατροφής. Απεικόνιση των διατροφικών συνηθειών με κριτήρια: το χρόνο, τον τόπο, το κοινωνικό πλαίσιο. Εξάλλου η ιστορία έχει να μας δώσει πολλά παραδείγματα περιόδων κατά τις οποίες οι λαοί διαφόρων χωρών είχαν σοβαρό πρόβλημα από την έλλειψη τροφών. Μια από τις σημαντικότερες αιτίες των περιόδων υποσιτισμού είναι ο πόλεμος.

Θρησκευτικά: Οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι οι θρησκευτικές γιορτές επηρεάζουν καθοριστικά τις διατροφικές συνήθειες των λαών. Στις θρησκευτικές γιορτές, και γενικά σε ειδικές περιστάσεις, ακολουθούμε ειδικό διαιτολόγιο.

Αισθητική Αγωγή: Κατασκευή κολάζ, σουπλά, στολών για το θεατρικό παιχνίδι, ζωγραφική, χρωματισμός εικόνων σχετικές με το θέμα κ.α.

Μουσική: Οι μαθητές μπορούν να αντιληφθούν τη σημασία κάποιων απόψεων σχετικά με την υγεία μέσα από τη μουσική. Συγκεκριμένα, συλλέγουν ποιήματα και τραγούδια που έχουν ως θέμα τους την υγεία και ιδιαίτερα τη διατροφή. Επίσης παρουσιάζουν στην τάξη (αλλά και στο σχολείο), μουσικό θεατρικό έργο που να αφορά τις τροφές και την υγεία.

Φυσική Αγωγή: Οι μαθητές γνωρίζουν τις επιπτώσεις που έχει στην υγεία τους

η απουσία της σωματικής άσκησης από τις καθημερινές τους δραστηριότητες. Η άσκηση βοηθάει στη διατήρηση της ενεργειακής ισορροπίας στον οργανισμό μας και συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής.

Την ώρα της Φυσικής Αγωγής, τα παιδιά μαθαίνουν τις χορευτικές κινήσεις του θεατρικού παιχνιδιού.

Πληροφορική: Άντληση πληροφοριών σχετικές με το θέμα, μέσω INTERNET, C-D ROM.

Στόχοι

1. Να κατανοήσουν την έννοια «Διατροφή».
2. Να ταξινομήσουν τις τροφές που προτιμούν, σε «καλές» και σε «άχρηστες».
3. Να αντιληφθούν ότι οι περισσότερες τροφές που περιλαμβάνονται στη διατροφή τους είναι «άχρηστες».
4. Να συνειδητοποιήσουν την σπουδαιότητα της διατροφής για επιβίωση, ανάπτυξη, υγεία και απόδοση στην εργασία.
5. Να μάθουν για ποιους λόγους τρέφεται ο άνθρωπος και να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τα τρόφιμα, και τις σωστές επιλογές τροφίμων για την καθημερινή τους διατροφή.
6. Να γνωρίσουν τις έξι ομάδες των τροφών και τι περιλαμβάνει η καθεμιά.
7. Να αντιληφθούν την αξία της Μεσογειακής Διατροφής για τον ανθρώπινο οργανισμό.
8. Να γνωρίσουν τις θρεπτικές ουσίες, τις βιταμίνες και τη σημασία τους για τον οργανισμό μας.
9. Να τηρούν κριτική στάση στις διαφημίσεις των προϊόντων, από τα Μ.Μ.Ε.
10. Να μάθουν να ελέγχουν τις πληροφορίες που αναγράφονται στα σακουλάκια - κου-

τιά των συσκευασμένων προϊόντων (συστατικά, συντηρητικά, ημερομηνία λήξης).

11. Να γνωρίζουν τις συνέπειες που προκαλούνται στον οργανισμό των ανθρώπων από την κακή διατροφή.
12. Να αναπτύξουν καλές διατροφικές συνήθειες.
13. Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιο τους.
14. Να μάθουν να παρατηρούν, να ερευνούν και να μεταφέρουν χρήσιμες γνώσεις στην οικογένειά τους.
15. Να καλλιεργήσουν πνεύμα συνεργασίας και υπευθυνότητας.
16. Να μάθουν να σκέφτονται κριτικά και να εκφράζουν τις απόψεις τους (ατομικά και ομαδικά).
17. Να νιώσουν τη χαρά της δημιουργίας (με τις διάφορες δραστηριότητες).
18. Να μάθουν να λειτουργούν ομαδοσυνεργατικά.
19. Να δημιουργηθεί ευχάριστο κλίμα μέσα στην τάξη (μουσική, θεατρικό παιχνίδι, ζωγραφική, κολάζ κ.ά.).
20. Να ενισχυθεί η αυτοεκτίμησή τους (κυρίως των παιδιών με χαμηλή επίδοση στα μαθήματα).

Σχηματισμός ομάδων

Τα παιδιά χωρίστηκαν από το δάσκαλο σε τρεις ομάδες (δύο των πέντε ατόμων και μία των τεσσάρων). Η κάθε ομάδα περιλαμβάνει μαθητές, όχι του ίδιου φύλου, αλλά αγόρια και κορίτσια μαζί (με διαφορετική σχολική επίδοση).

Στη συνέχεια έγινε ο καθορισμός των ρόλων των μελών της κάθε ομάδας (συντονιστής, γραμματέας), και δόθηκαν οδηγίες για τη συμπεριφορά των μαθητών μέσα στην ομάδα (συζήτηση, συνεργασία, σεβασμός, ανακοίνωση αποτελεσμάτων).

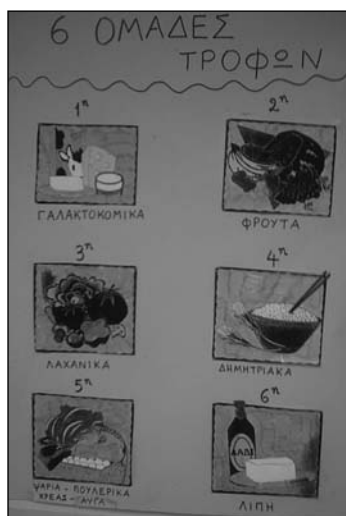
Ο δάσκαλος, κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης, δεν είναι αμέτοχος στη διαδικασία. Ο ρόλος του είναι επικουρικός. Δίνει κατευθυντήριες γραμμές όταν χρειαστεί, ενθαρρύνει τους μαθητές, κάνει προτάσεις για τον εντοπισμό των πηγών και την οργάνωση των πληροφοριών. Σε καμιά περίπτωση βέβαια δεν πρέπει οποιαδήποτε ενέργεια, να ακυρώνει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη έκφραση των μαθητών.

Διδακτικές ενέργειες και σύνθεση της εργασίας

1ο δώρο: Γίνεται συζήτηση με τα παιδιά για την έννοια «διατροφή». Στη συνέχεια ζητείται από τις ομάδες να καταγράψουν τις τροφές που προτιμούν να τρώνε κι έπειτα τις ταξινομούμε σε «καλές» (θρεπτικές) και άχρηστες (βλαβερές). Τέλος δίνεται στα παιδιά ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο θα συμπληρώσουν στα σπίτια τους. Σε αυτό ζητείται η καταγραφή μιας διήμερης ολοκληρωμένης διατροφής.

2ο δώρο: Ανάγνωση από το βιβλίο «Χτίζω σωστά εμένα» της Ειρήνης Μαραζιώτη, κάποιων μικρών κειμένων για τις τροφές και τις θρεπτικές ουσίες. Ταυτόχρονα γίνεται σχολιασμός (έπειτα από συζήτηση μεταξύ των μελών των ομάδων) των εικόνων του βιβλίου. Στη συνέχεια γίνεται συζήτηση για τις έξι ομάδες των τροφών και τι περιλαμβάνει η καθεμιά. Σε αυτή τη φάση τα παιδιά χρωματίζουν εικόνες με τροφές και των έξι ομάδων. Τονίζεται η αναγκαιότητα για τον οργανισμό μας, να λαμβάνει τροφές όλων των ομάδων

3ο δώρο: Δίνονται στις ομάδες βιβλιαράκια με τις θερμίδες των τροφών και αυτοί υπολογίζουν τις θερμίδες που έχουν καταναλώσει την προηγούμενη μέρα. Έπειτα τα παιδιά ζυγίζουν το βάρος τους με τη ζυγαριά που υπάρχει στην τάξη. Στη συνέχεια αφού έχουν σημειώσει τις θερμίδες που έχουν καταναλώσει και το βάρος που έχουν, κάνουν τις απαραίτητες συγκρίσεις και καταλήγουν σε συμπεράσματα. Στη φάση αυτή τονίζεται η αναγκαιότητα της σωματικής άσκησης.

4ο δώρο: Αρχικά γίνεται ανατροφοδότηση των όσων ειπώθηκαν στα προηγούμενα δώρα. Έπειτα γίνεται κριτική (από τα παιδιά των ομάδων) των αποτελεσμά-

των της κακής διατροφής (φωτογραφίες παχύσαρκων, αδύναμων ανθρώπων). Στη συνέχεια γίνεται σχολιασμός της εικόνας με την πυραμίδα της Υγιεινής Διατροφής. Επίσης οι ομάδες (των παιδιών) προτείνουν τροφές που πρέπει να περιλαμβάνονται στα καθημερινά γεύματά μας. Σε αυτή τη φάση κάποιος μαθητής (αυθόρμητα) λέει την παροιμία: «Ένα μήλο την ημέρα, το γιατρό τον κάνει πέρα». Με αφορμή αυτό δίνεται στα παιδιά φωτοτυπία με την παραπάνω παροιμία, για να τη χρωματίσουν και να την εικονογραφήσουν. Το ίδιο κάνουμε σε χαρτόνι και το τοποθετούμε στον τοίχο της αίθουσας. Όσο τα παιδιά εργάζονται, εξηγούμε πως δεν πρέπει να τρώμε μόνο μήλα, αλλά όλα τα φρούτα και ταυτόχρονα μιλάμε για τη λαϊκή σοφία του τόπου μας σε σχέση με τη διατροφή. Επίσης γίνεται μια μικρή αναφορά στις διατροφικές συνήθειες των λαών, ανάλογα με τη θρησκεία τους (π.χ Χριστιανισμός -Σαρακοστή). Τέλος με τις εικόνες κάποιων φρούτων και λαχανικών κατασκευάζουμε σουπλά (ένα για κάθε παιδί).

5ο δίωρο: Πραγματοποιήθηκε επίσκεψη των μαθητών στη Βιοτεχνία Παραδοσιακών Ζυμαρικών, στο διπλανό χωριό. Τα παιδιά ξεναγήθηκαν από τις γυναίκες του συνεταιρισμού στο χώρο και πληροφορήθηκαν για τα αγνά υλικά που χρησιμοποιούνται, καθώς και το γεγονός ότι τα παλιότερα χρόνια τα ζυμαρικά αυτά αποτελούσαν τη βασική-καθημερινή τροφή των ανθρώπων. Τα παιδιά των ομάδων ύστερα από τη συζήτηση αυτή διαπίστωσαν τη θρεπτική αξία της παραδοσιακής ελληνικής διατροφής.

6ο δίωρο: Αφού γίνει ανατροφοδότηση, οι ομάδες των παιδιών δείχνουν τα σακουλάκια, τα χαρτόνια και τις εικόνες διάφορων «καλών» και «κακών» τροφών (τους είχε ζητηθεί να τα συγκεντρώσουν από την προηγούμενη εβδομάδα). Με τα παραπάνω υλικά κατασκευάζουν δύο κολάζ, από τα οποία το πρώτο περιλαμβάνει τις «καλές» τροφές και το δεύτερο τις «άχρηστες». Αφού ολοκληρωθεί η παραπάνω εργασία, γίνεται συζήτηση για τη Μεσογειακή Διατροφή και δείχνουμε στο χάρτη τη Μεσόγειο θάλασσα και τις χώρες που βρίσκονται σ' αυτήν.

7ο δίωρο: Μετά την ανατροφοδότηση, συμπληρώνεται από τις ομάδες κατάλογος «καλών» και «άχρηστων» τροφών για την ανάπτυξή μας. Έτσι ελέγχεται αν τα παιδιά κατανόησαν όσα ειπώθηκαν ως τη στιγμή εκείνη. Επίσης είχε ζητηθεί από τις ομάδες να συγκεντρώσουν αποκόμματα εφημερίδων και περιοδικών με διαφημίσεις διαφόρων προϊόντων. Σ' αυτή τη φάση γίνεται ένα κολάζ (με τα παραπάνω αποκόμματα) με τίτλο «Διαφημίσεις STOP!». Ταυτόχρονα γίνεται συζήτηση για το ποια θα πρέπει να είναι η στάση μας (κριτική) απέναντι στις διαφημίσεις.

8ο δίωρο: Σ' αυτό το δίωρο επισκέπτεται το σχολείο μας, μια παιδιάτρος, η οποία ενημερώνει τα παιδιά για τη σπουδαιότητα της σωστής διατροφής και της σωματικής άσκησης για την ανάπτυξή τους και την καλή απόδοσή τους στα μαθήματα. Η γιατρός συζητά με τα παιδιά και απαντά στις ερωτήσεις τους. Στη συνέχεια οι ομάδες συζητούν μεταξύ τους και καταλήγουν σε συμπεράσματα.

9ο δίωρο: Μετά την ανατροφοδότηση ανακοινώνονται από τις τρεις ομάδες κάποια συμπεράσματα σχετικά με το θέμα μας. Στη συνέχεια τα παιδιά θα συμπληρώσουν ερωτηματολόγια (διατροφής - υγείας) τα οποία θα σταλούν στο Κέντρο Μεσογειακής Δίαιτας.

Την τελευταία ώρα θα πραγματοποιηθεί δοκιμαστική εκτέλεση του μουσικού, θεατρικού έργου, το οποίο θα παρουσιαστεί σε πολιτιστική εκδήλωση του σχολείου.

Αξιολόγηση αποτελέσματος

Προβλήματα μικρά αλλά όχι ανυπέροβλητα υπήρχαν σε όλα τα στάδια εφαρμογής του προγράμματος. Οι γονείς συνεργάστηκαν θετικά και βοήθησαν τα παιδιά στο έργο τους.

Τα παιδιά έμαθαν να ερευνούν, να παρατηρούν, να συζητούν και να συνεργάζονται. Αξιοσημείωτο είναι το έντονο ενδιαφέρον και η ενεργητικότητα των παιδιών με χαμηλή σχολική επίδοση και μαθησιακά προβλήματα.

Γενικότερα θεωρούμε ότι οι στόχοι που τέθηκαν επιτεύχθηκαν. Τα παιδιά άλλαξαν διατροφικές συνήθειες και μετέφεραν τις χρήσιμες γνώσεις που απέκτησαν στις οικογένειές τους και στους φίλους τους.

3η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ: 2002-2003
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ-ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:
ΧΑΤΖΗΑΥΓΕΡΗ ΒΑΓΙΑ
ΡΑΣΚΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΘΕΜΑ: «Χειμώνας»**3ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ****Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Ράσκος Παύλος, Χατζηανγέλη Βάγια****Τάξη Β΄****Ευέλικτη ζώνη**

Στα πλαίσια του προγράμματος Ευέλικτης Ζώνης η Δευτέρα (Β΄) τάξη του 3^{ου} Δημοτικού Σχολείου Φλώρινας, ασχολήθηκε με το θέμα «Χειμώνας», με σκοπό μια προσέγγιση του θέματος από τους μαθητές, διαφορετική από το συνηθισμένο τρόπο. Γίνεται προσέγγιση με έρευνα, ταξινόμηση, παρουσίαση των ερευνών τους και συνεργασία με διάφορες κοινωνικές ομάδες και φορείς.

Η επιζητούμενη αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης συνεπάγεται την αλλαγή του τρόπου διδακτικής προσέγγισης των γνωστικών αντικειμένων και κατά συνέπεια της μαθησιακής διαδικασίας. Επιδιώκουμε, με το πρόγραμμα αυτό, την ελεύθερη θεματική και την ενεργητική μεθοδολογία για να επιτύχουμε τους παρακάτω σκοπούς:

1. Να περιορίσουμε τις μονομέρειες, τον πολυκερματισμό και την ανελαστικότητα των γνώσεων του παραδοσιακού σχολείου και
2. Να διαποτίσουμε την καθημερινή σχολική πρακτική με νέες αρχές και αντιλήψεις για το σύγχρονο σχολείο που θα στηρίζεται στη χαρά και τη δημιουργία. Θα δώσει στους μαθητές τη δυνατότητα να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία.

Η μάθηση στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης έχει χαρακτήρα ανακαλυπτικό, ερευνητικό. Αναπτύσσει ικανότητες και δεξιότητες οι οποίες θα τους φανούν χρήσιμες στη ζωή τους. Ο νέος αυτός προσανατολισμός στην εκπαίδευση σχετίζεται με τις αρχές της ευελιξίας και της προσαρμοστικότητας του μαθητή στις συνθήκες της σύγχρονης κοινωνίας.

Ράσκος Παύλος, Χατζηανγέλη Βάγια

Δάσκαλοι Β΄ Τάξης

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«ΧΕΙΜΩΝΑΣ»

Κριτήρια επιλογής

Η επιλογή του θέματος έγινε μετά από συζήτηση στο «Εμείς και ο Κόσμος» σχετικά με τις τέσσερις εποχές. Είμαστε στην έναρξη του χειμώνα και τα παιδιά ξεκίνησαν τη συζήτηση σχετικά με τις εορτές των Χριστουγέννων.

Διδακτικοί στόχοι - σκοποί

Οι μαθητές θα γνωρίσουν καλύτερα μέσα από τις πολλές γιορτές του χειμώνα τα ήθη και έθιμα της περιοχής τους. Ο χειμώνας στη Φλώρινα είναι δύσκολος ως προς τις καιρικές συνθήκες, άρα αλλάζει και η διαβίωση των ανθρώπων. Οι μαθητές θα ασκηθούν στην ερευνητική εργασία, θα μάθουν να συλλέγουν πληροφορίες.

Στόχος μας είναι η ενίσχυση της ομαδικής δράσης, η ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας στην ομάδα, η καλλιέργεια υπευθυνότητας και κοινωνικότητας.

Επίσης, μέσω των εικαστικών επιδιώκουμε την ψυχαγωγία των μαθητών.

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής:

3 μήνες (από 1-12-2002 έως 28-2-2003)

Φάσεις - Στάδια

1. Φάση προβληματισμού
2. Φάση προγραμματισμού διδακτικών δραστηριοτήτων
3. Φάση διεξαγωγής των δραστηριοτήτων
4. Αξιολόγηση

Τα στάδια του προγράμματος είναι: Δεκέμβρης - Γενάρης - Φλεβάρης.

Λιαθεματικές διασυνδέσεις:

1. Γλώσσα
2. Εμείς και ο Κόσμος
3. Αισθητική Αγωγή
4. Μαθηματικά

Μέθοδος εφαρμογής του προγράμματος:

Μαθητοκεντρική - Ομαδοκεντρική - Επικοινωνιακή - Βιωματική

Υλικά Υποστήριξης

Βιβλία, περιοδικά, έντυπα, ερωτηματολόγια, φωτογραφική μηχανή, Υπολογιστές κ.τ.λ.